

HistorieLabs Puljeprojekter – rapport

Manchet til HistorieLabs Puljeprojekter

Puljeprojekter skriver sig ind i følgende af HistorieLabs fokuspunkter:

- 1. 'Styrke historiefaget og beslægtede fag i grundskolen og på ungdomsuddannelserne via':
 - 'et bedre samarbejde med kulturinstitutioner og andre relevante eksterne aktører'.
- 2. 'Løfte kvaliteten af historie- og kulturarvsformidling over for børn og unge generelt':
 - 'Centret skal styrke og kvalificere den formelle formidling af historie og kulturarv – såvel som den uformelle møder, børn og unge har med historie'.
 - 'Centret skal skabe brugbar viden om, hvordan børn og unge oplever og omsætter mødet med historie og kulturarv i og uden for skolen'.
 - Centret skal skabe redskaber og praksisser, der bidrager til at styrke samspillet mellem uformel læring og det formelle uddannelsessystem'.

Introduktion til projektet

I efteråret 2015 afsatte HistorieLab en pulje på 1,5 mio. kr. til at understøtte kommunale skolekultursamarbejder. Puljen blev delt op i to underpuljer og budt ud nationalt med følgende invitation til potentielle ansøgere:

PULJE 1: Midler til kommunalt skole- og kultursamarbejde. HistorieLab udbyder støtte til undervisningsprojekter, hvor lokale kulturinstitutioner inddrages i undervisningen på grundskolerne. Støtten gives til projekter, der inddrager flere af kommunens skoler, og som efterfølgende kan implementeres i forpligtende samarbejder på kommunalt niveau i overensstemmelse med intentionerne i 'Den Åbne Skole'. Projekter behøver ikke nødvendigvis være rettet mod historiefaget, men skal indeholde enten en historiedimension eller en kulturarvsdimension.

Puljen var på 1. mio. kr.

PULJE 2: Midler til historieundervisningen. HistorieLab ønsker at understøtte udviklingen af historieundervisningen på landets skoler og tilbyder derfor økonomisk støtte til skoler, der ønsker at arbejde innovativt med historieundervisning via lokale udviklingsprojekter, der støtter op om skolernes undervisningsmetoder og tværfaglige samarbejder. Puljen kan søges af enkeltskoler på grundskoleniveau, flere skoler i samarbejde eller af skoleforvaltninger.

Puljen var på 500.000 kr.

Der var ansøgningsfrist 20. november 2015, projektperioden var berammet til at løbe fra 1. december 2015 og hele 2016 med aflevering af en afrapportering 1. februar 2017. I den periode skulle de støttede projekter etablere samarbejde, definere projektet og udvikle et eller flere undervisningstiltag samt formidle resultatet gennem en afrapportering. Det er bl.a. de enkelte projekters afrapporteringer, der ligger til grund for denne samlede slutrapport. Hvert projekt har ud fra en projektbeskrivelse haft frihed til frit at designe samarbejde, undervisningstiltag og tidsplan, og der har ikke været krav om at rapportere undervejs i

forløbet til HistorieLab. HistorieLab tilbød konsulenthjælp undervejs, hvilket nogle projekter tog imod, og i løbet af 2016 fik alle projekter besøg fra HistorieLab dels som hjælp til afrapporteringen dels blot som en visit med mulighed for at vende forskellige resultater, muligheder og udfordringer inden afslutningen på projektet.

I forventningerne til de enkelte projekter under PULJE 1 lå leverancer inden for to områder:

- 1) "Projektet understøtter og styrker fremadrettet intentionerne i 'Den Åbne Skole' om, at samarbejdet mellem skoler, kulturinstitutioner og/eller kommuner skal bidrage til at understøtte opfyldelsen af folkeskolens formål og mål for folkeskolens fag og obligatoriske emner. Projekterne forventes at styrke historiefaget og/eller områder med en historie-/kulturarvsdimension."
- 2) "HistorieLab forventer ligeledes, at enkeltprojekterne har en vis spredningseffekt som gode eksempler til inspiration for andre samt har potentiale for at blive permanente tilbagevendende aktiviteter i kommunerne."

En præmis for at blive udvalgt til projektstøtte har været en medfinansiering på minimum 25% pr. enkeltprojekt, der kunne lægges som arbejdstid. Til projektansøgningen blev der krævet et budget, som dannede udgangspunkt for en regnskabsaflæggelse. Det maksimale støttebeløb for et projekt har været 300.000 kr.

I alt 8 projekter blev udvalgt: ud af 26 ansøgninger til PULJE 1 var det 6, og ud af 6 ansøgninger til PULJE 2 var det 2. De vil alle efterfølgende blive beskrevet, men intentionen med denne slutrapport er, at sammenligne projekterne ud fra forskellige parametre bl.a. for at afsøge kriterier for fremadrettet arbejde med lærende partnerskaber til styrkelse af undervisningstilbud uden for skolen.

De 8 projekter

PULJE 1

Brønderslev Kommune: En dag sammen med møllerfamilien i Dorf

Et læringsrollespil for 3.-6. klasse. Eleverne oplever hverdagslivet hos en møllerfamilie i Dorf i slutningen af 1920'erne. Projektet skal medvirke til at udvikle et gennemstruktureret undervisningsforløb som fast tilbud til alle 3.-6. klasser i Brønderslev Kommune. Jagt- og Skovbrugsmuseet Dorf Møllegård er en del af Museerne i Brønderslev Kommune. Projektet har også haft det formål at etablere og styrke et netværk mellem Museerne i Brønderslev Kommune, skoleforvaltningen og grundskolerne i kommunen. Projektet skriver sig således ind i kommunens *Skolepolitiske Mål 2016-18*.

Læringsrollespillet indeholder tre workshops: introduktion og undervisning i tidsperioden, selve rollespillet og efterbehandling i form af forslag til undervisningsforløb. Formålet med projektet har også været at skabe forløb, der er så fleksibelt, at det også kan benyttes på andre afdelinger som Vildmosemuseet og Try Museum. Især i første workshop har der været et tæt samarbejde med historielærere fra tre af kommunens skoler.

Udover inddragelse af museets personale og en pædagogisk konsulent fra kommunen har de forskellige aktiviteter inddraget frivillige, der har været nødvendige for gennemførelsen af projektet.

Kolding Stadsarkiv: Kulturarv i den åbne skole

Projektets formål har været at udvikle konkrete undervisningsforløb og koncepter til udskolingen.

Forløbene er blevet udarbejdet i et tværfagligt krydsfelt mellem billedkunst, historie og samfundsfag.

Kolding Stadsarkiv har i en åben designproces/samskabelsesmodel udviklet fem generiske undervisningskoncepter sammen med lærere fra 5 skoler og 6 lokalhistoriske arkiver/institutioner i Kolding. Undervisningsforløbene har koblet fagene historie, samfundsfag og billedkunst samt bygger på aktiv deltagelse, dialogbaseret undervisning, undervisningsdifferentiering og plads til både de kreative og boglige elever. Forløbene udnytter det nære byrum (2 ud af 5 forløb er byvandring). Samskabelsesmodellen har fungeret som en åben designproces, hvor skolernes behov og udfordringer er blevet matchet med arkivernes samling.

Projektet har involveret lærere i udviklingen. Projektet har mundet ud i inspirationskataloget *Kulturarv i den åbne skole*¹, en national konference og et forskningspaper til Nordisk Historikermøde med titlen *Historiens æstetik – et bud på en historiedidaktik i den åbne skole*.

Faaborg Kommune: Kulturarv – en virkelig forbrydelse

Målsætningen med undervisningsforløbet har været at skabe et inddragende og fængende læringsforløb inden for historiefaget til elever på mellemtrinnet. Eleverne skulle arbejde med en autentisk kriminalsag år 1900. De har fået en kort introduktion til perioden m.m. af deres egen lærer, derefter fik klassen uanmeldt besøg af en professionel skuespiller, der levendegjorde den historiske sag og dens hovedpersoner. Skuespilleren lagde spor ud til et efterfølgende undervisningsforløb i Arresten i Faaborg. Her skulle de hente yderligere oplysninger og får bl.a. udleveret kildemateriale, som de skulle arbejde videre med hjemme på skolen.

Undervisningsforløbet har bragt eleverne tæt på en historisk episode, der udspillede sig i lokalområdet omkring år 1900, og de er præsenteret for historisk viden samt en række dilemmaer og problemstillinger, der relaterer til rets- og strafhistorien i Danmark.

Undervisningsforløbet har været tænkt ind i Faaborg-Midtfyn Kommunes samlede udviklingsprojekter mellem skoler og kulturaktører – Den Kulturelle Rygsæk – som udnytter mulighederne for at inddrage lokale og regionale samarbejdspartnere i den åbne skoles undervisning.

Odense Stadsarkiv: Mytedetektiverne

Målet har været at lære eleverne kildekritik ved at opstille 8 historiske begivenheder/myter med udgangspunkt i Odense og byens historie. Projektet har inddraget både byrum, arkiv og en hjemmeside. Mytedetektiverne.dk er bygget op omkring en detektiv-narrativ. Det gælder f.eks. hjemmesidens layout, som forsøger at genskabe et detektivunivers med et gammelt skrivebord, hvor man skal rode lidt rundt for at finde tingene. Det flyder med filmspoler, dias, fotoalbum m.m., der gemmer på otte uløste mysterier. Det er et mål med Mytedetektiverne at ruste eleverne til at finde vej igennem junglen af *fake news*, falske historier, ”alternative nyheder” og konspirationsteorier.

Udviklingsprocessen har inddraget lærere fra to skoler og medarbejdere ved Odense Stadsarkiv, Lokalhistorisk Bibliotek og Odense Bys Museer. Selve undervisningstilbuddet har inddraget aktiviteter i klasseværelset, byvandring og besøg på arkiv og museum.

Rønnebæksholm: Rønnebæksholm som autentisk ramme om historieundervisning i et kulturhistorisk perspektiv

Projektets formål har været at afprøve formen for permanente samarbejder mellem Rønnebæksholms undervisningsafdeling og historieundervisningen på Næstveds Kommunes skoler fordelt på alle trin: 3.-4. klasse, 5.-6. klasse og 7.-10. klasse.

Projektet var en videreførelse af pilotprojektet ”Kulturelle læringsforløb”, hvor historiefaget eksempelvis blev berørt gennem temaerne ”Børns rettigheder” (indskoling), ”Kampen for rettigheder” (melletrin), ”Ytringsfrihed” og ”Nationalisme” (udskoling). Disse udviklingsforløb har været af længere varighed, der er udviklet i samarbejde med lærere, og der har været huskunstnere tilknyttet. Derfor har der været involveret relativt få klasser. I dette forløb var der fokus på implementering: Forløbene skulle nå ud til mange, de skulle skarpt tilrettes læringsmål, og kunstpædagogisk personale tilknyttet Rønnebæksholm skulle videreudvikle og afholde dem.

I alt har 60 klasser deltaget i forløbene, der har været struktureret om NATUR, NATIONALISME, RETTIGHEDER og TRO. Der er blevet udviklet forberedende materiale, hvert forløb har været af 4 timers varighed. Der blev arbejdet ud fra det, Rønnebæksholm undervisningsafdeling kalder ”en performativ læringsstrategi”, hvor mødet mellem kunstformidler og elever sættes i fokus.

Zeppelinmuseet: Zeppelinbasen i Tønder

1. Verdenskrig står stadig som en af det 20. århundredes mest skelsættende begivenheder, hvor sporene efter krigen stadig kan ses i Tønder Kommune. Ludwig-Andresen-Schule og Zeppelin & Garnisons Museum Tønder har i samarbejde udviklet et undervisningsforløb for udskoling, som skal medvirke til at gøre disse spor synlige igen. Eleverne har i løbet af undervisningsforløbet arbejdet med bl.a. tekster, filmklip, billeder, og kommet helt tæt på historien, da de var med til at fritlægge fundamentene til Zeppelinhallerne. Undervisningsforløbet har taget afsæt i den pragmatiske historiebrug ved konkret at søge spor fra fortiden i Soldaterskoven og arkivere og dokumentere dem i nutiden til fremtiden. En målsætning for projektet har været høj elevinddragelse. Eleverne har været en del af processen for at kunne føle ejerskab til forløbet. Et andet mål har været at præsentere eleverne for fysisk aktiv historieundervisning.

PULJE 2

Skovvangsskolen: Eksemplariske undervisningsforløb i historie i lyset af de udfordringer og styrker folkeskolereformen giver

Formålet med projektet har været at arbejde med, hvordan skolen kan udnytte folkeskolereformens elementer såsom åben skole, bevægelse og understøttende undervisning. I projektet blev der gennemført tre eksemplariske forløb:

- a) *Historieformidling med udgangspunkt i nærmiljøet og dets udvikling.* Fokus var rent historisk på perioden 1700-tallet og frem, hvor der blev arbejdet med skoledistriktets udvikling fra landbrugsområder over industri til primært beboelse. Der blev etableret samarbejder med Dansk Landbrugsmuseum Gl. Estrup og Lokalarkivet Århus. Efter en dag på en gård (Gl. Estrup) skulle eleverne i byrummet undersøge og dokumentere udviklingen frem til i dag bl.a. med hjælp fra byarkivet. Elevernes dokumentation blev omsat til en udstilling i skolens aula.
- b) *Refleksionsøvelser som appetizers til historie.* Fokus var historisk på oplysningstiden og dens ideer, hvor der ud over de konkrete historiske begivenheder blev arbejdet med den måde, hvorpå tankerne omkring mennesket og samfundet ændrede sig.
- c) *Kropslig læring i historie.* Der blev arbejdet med at udnytte bevægelse aktivt til at optimere elevernes læring. Udgangspunktet var en historisk tidslinje, som blev tegnet op igennem projektet.

Stokkebækskolen: Peters verden

Udvikling af et undervisningsmateriale – hjemmesiden Petersverden.dk – om renæssancen og reformationen i forbindelse med 500-året for Martin Luthers brud med den katolske kirke.

Undervisningsmaterialet tager udgangspunkt i kanonpunktet reformationen og formålet har været at andre lærere med materialet vil opleve, at emnet bliver lettere tilgængeligt, og at opgaverne vil aktivere og motivere eleverne i arbejdet med reformationen. Derudover har det været et mål at udforme et eksemplarisk forløb, som kan være med til at åbne øjne for årsagssammenhænge.

Undervisningsforløbet er bygget op over en rammefortælling, der handler om den nutidige 12-årige dreng Peter, som bor i Danmark. På den måde vil mellemtrinelever kunne relatere sin egen verden gennem en jævnaldrende dreng. Peter kan rejse i tid ved hjælp af en tidsmaskine. Grundtanken er, at Peter har spurgt sine forældre: "Hvorfor er jeg protestant?" Og da de ikke helt har kunnet forklare det, har Peter sat sig i en tidsmaskine og rejst tilbage til middelalderen og renæssancen for at få nogle svar.

Sammenligningspunkter:

Klassetrin:

	Indskoling	Mellemtrin	Udskoling
Brønderslev		3.-6. klasse	
Kolding			
Faaborg			
Odense			
Rønnebæksholm			
Zeppelinmuseet			
Skovvangsskolen			
Stokkebækskolen			

Karakter af forløb:

	Analogt	Digitalt
Brønderslev	Rollespil	
Kolding	Byvandring	
Faaborg	Undervisning	
Odense	Undervisning	Hjemmeside
Rønnebæksholm	Undervisning	
Zeppelinmuseet	Undervisning	
Skovvangsskolen	Undervisning + byvandring	
Stokkebækskolen		Hjemmeside

Hvor forløbet finder sted:

	Kulturinstitution /museum/arkiv	Byrummet	Skolen	Andet
Brønderslev				
Kolding				
Faaborg				
Odense				Hjemmeside
Rønnebæksholm				
Zeppelinmuseet	I arealet omkr. museet			
Skovvangsskolen				
Stokkebækskolen				Hjemmeside

Fag:

	Historie	Dansk	Kulturfag*	Æstetiske fag*	Andre fag*
Brønderslev					
Kolding			samfundsfag	billedkunst	
Faaborg					
Odense					
Rønnebæksholm				(billedkunst)	
Zeppelinmuseet					
Skovvangsskolen				(billedkunst)	
Stokkebækskolen			religion		

Kulturfag: samfundsfag, religion

Æstetiske fag: billedkunst, musik

Andre fag: Naturfag, sprogfag, idræt

Motivationer til projektet:

	Læring	Organisation
Brønderslev	Undervisningsforløb	fast tilbud til alle 3.-6. klasser og styrke et netværk i kommunen
Kolding	Undervisningsforløb	Udvikling af samskabelsesmodel
Faaborg	Undervisningsforløb	Tænkt ind i Den Kulturelle Rygsæk
Odense	Undervisningsforløb + hjemmeside	
Rønnebæksholm	Undervisningsforløb	Tænkt ind som tilbud til alle skoler
Zeppelinmuseet	Undervisningsforløb	
Skovvangsskolen	Undervisningsforløb	
Stokkebækskolen	Undervisningsforløb	

Samarbejdspartnere:

	Skole	Museum / arkiv	Kommune	Andre (f.eks. lærer/pædagog-uddannelse, erhvervsliv etc.)
Brønderslev				
Kolding				
Faaborg				
Odense				
Rønnebæksholm				
Zeppelinmuseet				
Skovvangsskolen				
Stokkebækskolen				

De grå felter antyder en mere passiv deltagelse i projektet

Sammenfatning af besvarelser i afrapporteringsskabelonⁱⁱ

Samarbejdspartnere

Ud af de otte projekter er der to, hvor der har fundet et samarbejde sted mellem skole, museum/arkiv og kommune. I disse projekter var det fra kommunal side, at projektet blev initieret og gennemført. I tre projekter havde kommunen en mere passiv rolle i selve udviklingen af undervisningstiltaget, men var i nogle tilfælde i løbende kontakt med projektet for bl.a. at understøtte en implementering i det kommunale skolesystem.

Forankring

Hvordan sikres projektet lokal forankring ud over projektperioden?

Der er ingen konkrete initiativer til, hvordan projekterne sikres en langsigtet lokal forankring. Der er til gengæld flere bud på, hvordan resultaterne (undervisningstiltagene) kan blive brugt fremover. I nogle tilfælde er det kommunerne, der overtager forpligtelserne gennem skoletjenestenetværk, økonomisk tilskud til at gøre tilbuddene gratis eller som led i den lokale skolepolitik på området. I et tilfælde ligger videreførelsen lokalt på skolen, mens andre er afhængige af driftsmidler.

Økonomi

Estimat: overensstemmelse med de faktiske udgifter?

I de fleste tilfælde har der været overensstemmelse mellem budget og faktiske udgifter, men der har i nogle tilfælde været behov for flere timer til forberedelse og gennemførelse. Et enkelt projekt har praktiseret samfinansiering fra flere kilder.

Forventninger

Hvilke mål og forventninger havde I til projektet inden begyndelsen?

I relation til eleverne

Alle projekter har haft som mål at skabe undervisningsaktiviteter, der skulle bidrage til, at eleverne "deltog aktivt og fysisk", "fik markant udbytte af historieundervisningen", "lærte at reflektere over kildebegreb og historiebrug", "få forankret et historisk materiale", "skabe øget motivation", opleve "historie som et spændende fag". Et enkelt projekt havde i sit design lagt op til elevernes aktive medvirken i og ejerskab til selve udviklingsprocessen, og i et projekt var det et mål at skabe generiske undervisningsforløb med inddragelse af elevernes nærområder i meningsgivende tværfaglige forløb, der tog udgangspunkt i elevernes egen livsverden.

Relation og viden om de andre parter i projektet

Et projekt formulerede målet med projektet (og med undervisningsforløb generelt i kommunen): "at skoler og kulturaktører skal opnå bedre kendskab til hinanden og få øje på mulighederne for at skabe interessante samarbejder omkring læringsforløb". Udsagnet er dækkende for de fleste aktørers motiver for at indgå i puljeprojekterne. Flere projekter giver udtryk for, at deltagerne i udgangspunktet ikke havde et særlig stort kendskab til hinanden (skoler – museer/arkiver), men at processen omkring udviklingen af aktiviteterne medvirkede til at øge kendskabet.

Det eksemplariske aspekt

På spørgsmålet om, hvilke forventninger man havde i forhold til, at aktiviteten kunne bruges af andre enten konkret eller i en tilpasset version, svarede alle projekter, at det var intentionen. Der var dog forskellige opfattelser af den geografiske udbredelse af det eksemplariske princip. De fleste projekter ville i udgangspunktet rette deres aktiviteter mod en lokal/kommunal brug. I et enkelt tilfælde var målet dog, at skabe undervisningskoncepter, der kunne bruges af andre stadsarkiver og lokalarkiver i hele landet, mens et digitalt-baseret forløb ligeledes var tænkt nationalt.

Proces

Beskrivelse af hvordan projektet er forløbet. Her er det vigtigt, at både positive og negative sider bliver nævnt

Hvordan har samarbejdet fungeret (styrker / svagheder)?

I et projekt var der på forhånd designet en samskabelsesmodel, hvor udfordringer og behov for alle medvirkende blev kortlagt. Med den model kom hovedparten af udfordringer og behov på bordet fra en start, således at de kunne indgå i det videre forløb, hvilket viste sig både at være en fordel og en udfordring. I det konkrete tilfælde viste processen, at der var behov for en facilitator – en rolle stadsarkivet udfyldte, mens selve designprocessen var åben med deltagelse af alle parter. Generelt viser erfaringerne fra projekterne, at ansvarsfordelingen er vigtig at få på plads i begyndelsen af processen, at samarbejdet kan være personafhængigt, og at selve samarbejdsprocessen var mere ressourcetung end forventet. Hertil kom, at nogle af projekterne også inddrog frivillige i aktiviteterne, hvilket fagligt gav god mening, men også krævede en større indsats både i forhold til det didaktiske niveau og til logistik.

Har I oplevet et kompetenceudbytte for de involverede lærere, museums/arkivmedarbejdere og/eller kommunale repræsentanter?

Erfaringerne med kompetenceudbytte er fordelt i tre grupperinger: lærere, museums/arkivfolk og samarbejdsprocessen. Alle projekter peger på et kompetenceløft både for lærere og museums/arkivfolk. I lærernes tilfælde f.eks. at undervisningsforløbene åbner op for større viden om museets arbejdsområde, bearbejdning af historisk kildemateriale i undervisningen, en højere grad af bevidsthed om flere lag i historiske kilder, en anden måde at forberede et undervisningsforløb på og i det hele taget en generel personlig udvikling i takt med projektets gennemførelse. For museums/arkivmedarbejderne er der især sket et kompetenceløft i forhold til at tænke didaktisk og at udvikle og finjustere undervisningsforløb på institutionen med baggrund i samarbejdet. I forhold til selve processen nævner et projekt, at selve samskabelsesmodellen styrker det iboende kompetenceløft for alle deltagere, som designprocessen er medvirkende til at understøtte. Et af projekterne udtrykker kompetenceløftet ved, at alle involverede aktører blev "klogere på både historie, relationelle samspilsmønstre i værkstederne og de processer, der knytter sig til de læringsrum, rollespillet er".

Beskriv om der har fundet videndeling sted mellem samarbejdspartnerne – og i givet fald hvilken.

De fleste projekter peger på videndeling som et centralt emne – et af projekterne skriver således: "Videndeling var primært fokus i udviklingsdelen", mens et andet formulerer videndeling som: "Øget kendskab til og respekt for de involveredes faglighed og arbejdsmetode". I et projekt er videndelingen systematiseret i bl.a. netværk mellem lærerne, etablering af kontakter, gensidig ressource for hinanden, og

i det særlige tilfælde desuden en national konference, inspirationskataloget *Kulturarv i den åbne skole* og et forskningspaper til Nordisk Historikermøde. Et andet projekt nævner, at der fandt en narrativ evaluering sted undervejs i processen, og at den gav mulighed for, at "aktørerne kunne blive klogere på samarbejdspartnerens syn og oplevelse af det fælles i undervisningsprojektet".

Resultat

Hvilke resultater eller konklusioner vil I fremhæve fra jeres projekt som signifikante?

Har samarbejdet ml. skole og museum/arkiv resulteret i bedre læringsforløb for eleverne? I givet fald hvordan?

Som man spørger, får man svar! Alle projekter mener, at de respektive samarbejder har resulteret i bedre undervisningsforløb for eleverne. Men begrundelserne for, hvordan forløbene er blevet bedre er differentierede. Der peges på: Etablering af spændende uformelt læringsrum gennem autentiske miljøer, aktiviteter og personer, der adskiller sig fra skolens kontekst, lærere og pædagoger, og hvor undervisningsforløbet kan bringe virkelighed og autenticitet tættere på eleverne og på den baggrund give flere pædagogiske muligheder for anvendelse af individuelle læringsstile. Det er lykkedes at skabe forløb, der er tilpasset elevernes faglige formåen, kognitive forståelse og taler ind i deres livsverden og forforståelser. Det har via samarbejdet været muligt at trække flere forskellige fagligheder ind i afviklingen af læringsforløbene, og de forskellige fagpersoner (museumsinspektører, lærere og i et enkelt tilfælde skuespiller) har kunnet understøtte hinanden og skabe en inspirerende helhed for elevgruppen. Der er skabt forløb, der levendegør historien, hvilket eleverne efterspørger. Eleverne har oplevet en øget motivation og interesse for historiske emner bl.a. ved at historien er kommet tættere på de områder, hvor de bor, og at de føler, at de har oplevet livet i f.eks. 1700-tallet. Eleverne har lært meget om den lokale historie i et globalt perspektiv.

Til lærerne: har projektet kvalificeret brugen af eksterne læringsmiljøer (museer/arkiver) set i lyset af åben skole? I givet fald hvordan?

Flere lærere i projekterne peger på, at processen har medvirket til kvalificering af skolernes brug af byens muligheder, samarbejdet mellem skole og lokalarkiv og lærernes brug af eksterne læringsmiljøer. Et projekt peger på, at lærerne har opnået en større indsigt i mulighederne for samarbejde med eksterne læringsmiljøer, mens et andet understreger, at sådanne samarbejder kan være startskud og et godt eksempel på, hvordan brugen af eksterne læringsmiljøer kan blive en del af skolen, elevens hverdag i skoletiden og lærerens arbejde. Projektet har kvalificeret og virkeliggjort ideen om den åbne skole.

Til museerne/arkiverne: har projektet haft betydning for tilrettelæggelse af fremtidig undervisning? I givet fald hvordan?

For et af projekterne har processen betydet, at man har kunnet afprøve en samskabelsesmodel, og resultatet har været så vellykket, at man fremover vil lade 90% af undervisningsforløb udvikles i en samskabelsesmodel. Et andet projekt nævner, at dels har processen betydet en øget viden om skolernes krav til samarbejder, dels har lærere og konsulenter på undervisningsområdet kunnet kvalificere koblingen mellem aktiviteterne på museet og skolernes fælles mål.

Opsummering

Det er karakteristisk for de otte projekter, at tilførslen af eksterne ressourcer har medvirket til udvikling af aktiviteter, der ellers ikke ville blive realiseret. Ideerne til de nye undervisningsaktiviteter og samarbejdspartsrelationerne har været til stede, der har været en initiativtager, og det har været muligt at indsende en relevant ansøgning til puljen. Et yderligere fællestræk har været, at processen har tilført aktørerne ny viden om etablering af nye undervisningsaktiviteter og erfaring om konkret samarbejde mellem så forskellige institutioner som skoler og museer/arkiver. Puljeprojekterne har sammenlagt skabt nyt grundlag for at vurdere betydningen af lærende partnerskaber ud fra de fælles præmisser, at der er tilført midler udefra, at der har været frihed til at sammensætte partnerskaberne, og at processen frem mod etableringen af en undervisningsaktivitet er foregået uden ekstern indblanding. Dog med mulighed for sparring fra HistorieLab-medarbejdere og et enkelt besøg i forhold til udformningen af afrapporteringskabelonen.

Det er ligeledes karakteristisk, at der er kommet otte vidt forskellige resultater ud af denne øvelse. Selv om historiefaget er et fælles omdrejningspunkt, spænder indgangene til faget vidt fra rollespil, byvandring, arkæologisk feltarbejde, spil, biografi til inddragelse af en skuespiller. Sammensætningen af deltagerne i de lærende partnerskaber blev ligeledes forskellige. Et enkelt projekt inkluderede deltagelse fra skole, museum og kommune, mens de fleste var bygget op om samarbejder mellem skoler og kulturinstitutioner, og i et enkelt tilfælde var det alene skolen, der etablerede undervisningsaktiviteten jf. PULJE 1's kriterier. I flere tilfælde var kommunen skrevet ind i processen, men mere i en passiv, observerende rolle. På et tredje vigtigt område var der forskelle mellem projekterne: begrundelsen for at påbegynde et projekt (og dermed også hvem, der var initiativtager til projektet). En grundlæggende motivation var at skabe en ny undervisningsaktivitet, men for flere af projekterne var ansøgningen begrundet i et ønske om, at processen kunne medvirke til at styrke eller ligefrem etablere en kommunal forankret skoletjeneste. Dé, hvor kommunerne således aktivt gik ind i projektet med egen motivation eller stod for ansøgningen, ser det også ud til, at resultatet har bedre muligheder for at blive forankret og udbredt til flere skoler.

Ud fra afrapporteringen er der følgende delkonklusioner og anbefalinger:

Forventninger

- Forventningsafstemning er en vigtig del af processen, og den bør fokusere både på resultatet (læringsaktiviteten) og på processen (ansvarsfordeling, resourceestimat osv.). Tag højde for ressourceforbrug ved inddragelse af eksterne aktører (f.eks. frivillige).

Relation til eleverne

- Kun et af projekterne betragtede eleverne som en ressource i selve udviklingen af aktiviteten. Elevernes læring, dannelse og trivsel var et fælles mål for alle projekter, men i forberedelsen af processen kan det være en god idé at tænke eleverne ind som medaktører.

Relation og viden om de andre i projektet

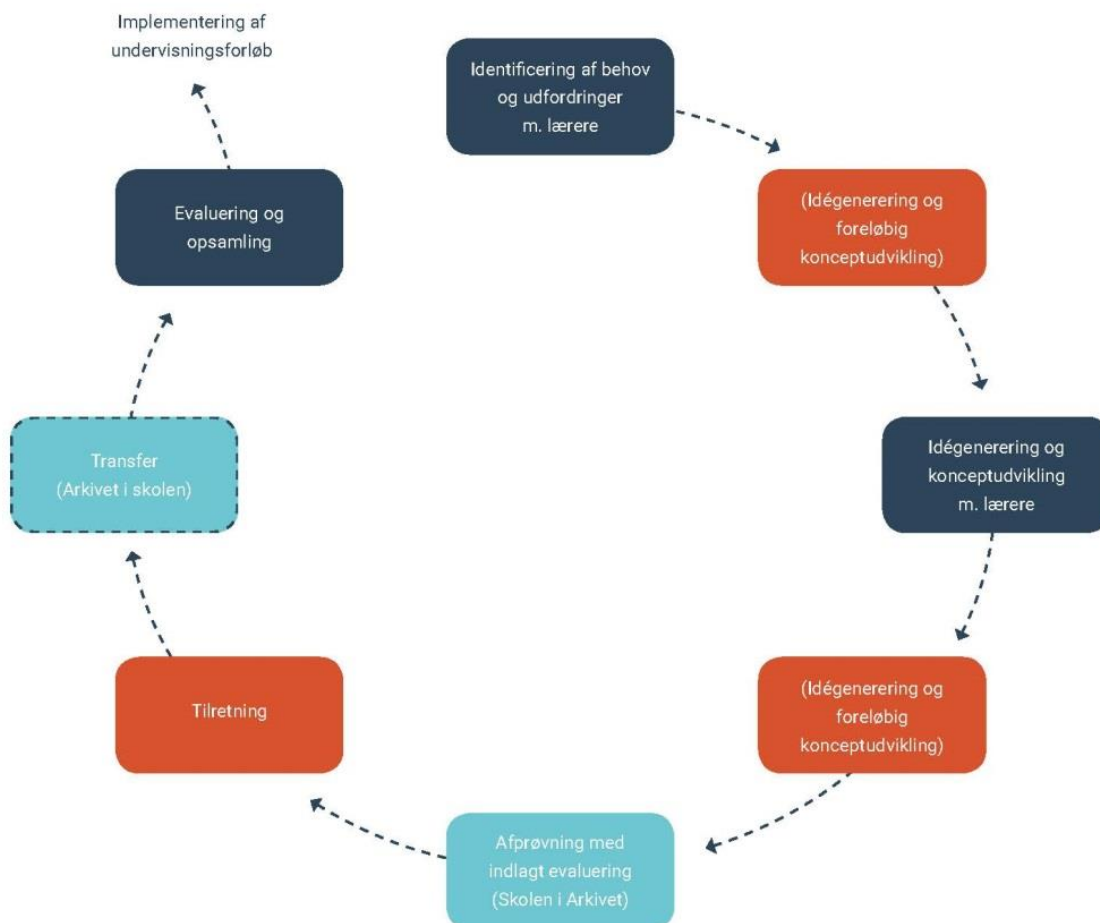
- I de tilfælde, hvor kommunerne står for fælles skoletjenester f.eks. Den kulturelle rygsæk (Faaborg) og et skoletjenestenetværk (Brønderslev) er der en kultur, hvor skoler og museer/arkiver har kendskab til hinanden. Det styrker oprettelsen af nye lærende partnerskaber.

Det eksemplariske aspekt

- Udviklingen af forløb/aktiviteter er for de otte projekter typisk meget stedbundne. Fokus bliver lagt hér – i anden række kommer at gøre forløbet eksemplarisk i et mere regionalt / nationalt perspektiv. Allerede i designet af undervisningsaktiviteten er det en god idé at tænke ind i en større kontekst, så resultatet evt. kan anvendes andre steder regionalt og nationalt.

Samarbejdet

- Det er vigtigt at bruge tid på ansvars/rollefordelingen i begyndelsen af processen. En samskabelsesmodel (figur) kan være et nyttigt redskab.



Kilde 1: Kolding Stadsarkiv, 2017

Kompetenceudbytte

- I et fremadrettet perspektiv kunne det være interessant at komme nærmere ind på indholdet /karakteren af de kompetenceløft, der finder sted i lærende partnerskaber-processer. Med blik for det faglige, didaktiske udbytte, ny viden om hinandens institutioner og selve samarbejdsprocessen.

Videndeling

- Videndeling har haft en central placering i alle projekter. Graden og formen på videndeling har befundet sig fra det ret uformelle til det mere systematiserede og organiserede. Løbende ekstern evaluering er et godt middel til kvalificeret videndeling.

Resultat

- Der er enighed om, at samarbejderne i de lærende partnerskaber har resulteret i bedre læringsforløb, der kommer eleverne til gode. Det har ligget uden for det samlede projekts ramme at undersøge elevernes egne vurderinger, ligesom det ikke har ligget i opgaven nærmere at undersøge kvaliteten af undervisningsaktiviteterne. Noget lignende er foretaget i forbindelse med følgeforskningen til projektet Museet i den åbne skoleⁱⁱⁱ, men emnet kan fortsat uddybes med henblik på at opnå viden om, hvilken læring der finder sted i eksterne læringsmiljøer.
- Ligeledes er der bred enighed om, at projekternes resultater har levet op til forventningerne. For at kvalificere disse udsagn er det igen vigtigt med en nærmere undersøgelse af forholdet mellem forventninger og resultat. Der har i puljeprojekterne ikke ligget et eksplicit krav om en indledende forventningsafstemning. En sådan bør altid inkluderes i etableringen af et lærende partnerskab, og vil være med til at kvalificere evalueringen af processen og dermed medvirke til et mere nuanceret billede af resultatet.

*Jelling 10. januar 2017
Charlotte Amalie Hvilshøj
Steen Chr. Steensen*

ⁱ Kolding Stadsarkiv, Uddannelsestjenesten: Kulturarv i den åbne skole. Redaktion Lene Wul, Kamma Poulsen-Hansen og Liv Grud Vestbjerg. 2017.

ⁱⁱ I sammenfatningen behandles de to puljer under ét.

ⁱⁱⁱ Museet i den åbne skole, Følgeforskningsrapport. Gertrud Latif Knudsen og Marie Bonde Olesen. HistorieLab. 2017.